

virði, at hesir lutir geva lívi menniskjans fylling nokk. Í einum tilikum síðalag vil ansurin fyri náttúruni eisini vakna aftur.

Eg siti á Vatnaryggi, við Bessavatn. Henda veg gekk gótan, úr Vágsskarði í Mannaskarði. Gótan hómost enn, men teir, ið gingu hana, eru burturi. Tó, lurtar tú væl, kanst tú hoyra ljóðligu fet teirra.

Men søgan er eldri enn tað. Tað eru ikki so nógvir blettir í landi okkara, sum hava eina 1.000-ára gamla søgu, nakað hvør einstakur kann gerast greiður yvir, um hann bert gevur sær stundir, steðgar á, lurtar. Tað søguliga suði er í loftinum: tá kanst siggja teir fyrri tær, eisini á hesum stað.

Vikingatíðin var mest sum av tá. Teir vóru høvdingar, blótmenn, og tað var hatur blótum teirra. Teir livdu á viðgyrdum gørdum, og ferðadust teir, so vóru teir væl dubbaðir, og høvdu stórt fylgi. Her á staðnum man eisini slóðin liggja eftir onkrum av hesum okkara mætu forfedrum. Vit mugu vera takksom fyrri tann glottan, sum var í tí søguliga myrkrinum, júst um tað mundi tá teir livdu.

Hvat var søga Fraklands uttan Napoleon og eitt Karthago uttan Hannibal, og vit kunnu leggja afturat: hvat var Føroya søga uttan Trónd, Havgrim og Sigmund, tí júst hesin søguglottin, tá teir livdu, góvu okkum ein so týðandi part av identiteti okkara sum tjóð.

Stutt hiðani, niðri í Hovi, báði Havgrimur, og tað man bera til at hugsa sær, at hann onkuntið hevur reikað her inni millum fjøllini.

Um hin listinlærði Tróndur nakrantíð hirti at koma suður at vitja Havgrim, er ivasamt. Men Havgrimur var í Gøtu hjá Tróndi, og hann var í Svinoy hjá Bjarna, og hann lovaði báðum mikil góðs, fyrri at hjálpa honum at drepa Brestir og Beinir. Og so hittust teir í bardaga, tað hevur verið um ár 980, Brestir og Beinir øðrumegin, og Tróndur, Havgrimur og Bjarni í hinum partinum, í Dimun stóru. Men Tróndur vildi einki til at leggja upp í stríðið, tí ilskaðist Havgrimur og segði:

Til tess gav eg tær ognir minar,
tú skuldi í viggjð ganga,
hvi letur tú og alt titt lið
svørð í slíðrum hanga?

Men ikki treyt Trónda svar:

Vilt tú millum manna
metast
og bilar tær ei hugur,

fyrstur gakk á klettin
upp,
og vis so, hvat tú dugir.

Endin á bardaganum var, at báðir bróðurnir fullu, og eisini fall Havgrimur, sum síðan varð jarðaður her í Hovi.

Havgrimur átti son, sum æt Øssur, sum seinni var høvdingi, men fyrri tað mesta búði á viðgyrdu gørdum sinum í Skúvoy ella Dimun, har hann var dripin av Sigmundi og monnum hansara. Og sonur Øssurs Leivur, tá hann, eftir at vera fostraður upp í Gøtu, kom til mans, tá fekk hann Føroyar í len av norska konginum. Hann giftist Tóru Sigmundsdóttir, búsettist í Hovi, og hiðani stýrdi hesin mæti høvdingi Føroyum.

Nú sveimaði eg nakað. Men vit mugu vera vaknir, vit mugu halda liv í ansinum fyrri teimum virðum, sum eru okkum givin, og sum hava traditión, tey søguliga, mentunarliga og átrúarliga virðini. Vit hava fingið tey latin upp í hendi, hava tí skyldu at bera tey viðari.

Mentunarliv okkara kann gerast eintáttað. Tann eirindaleysa strembanin frameftir, til størri framleiðslu og -harvið størri úrtøku, fyrri at kunna ognar okkum allar teir eiggiligu nýtslulutir, sum idnaðurin við sinum gleggju lýsingum hevur skapað ein gjørdan tørv á, henda stremban loyvir ikki iðkan av aldargamlari mentan.

Vit stovna tí dansiring-

ar og bygðafeløg, og halda har liv í dansinum og teirri gomlu kvældsetutraditiónini, eins og í blómum í vakstrarhúsi, tí úti millum manna er hetta við at fara. Har stremba vit eftir at menna okkum á annan hátt. Tað er einki galið í tí, men vandin er, at so stórir partar av okkara mentan koma at liva burturgloymdir, og tá mentanin á henda hátt gerst eintáttað, er hon lott at renna um koll.

Mær rennur í huga, at vit lógu í tjaldi her á Vatnsnesi manga vakra summarnátt. Vit heintaðu likkuegg og settu silað á vatnið, sjálvt um tað ikki var loyvt.

Eisini sum skótar voru vit ofta her. Og her komi eg at minnast á Thulesen, prest. Tað var okkum til stóra gleði, at hann stovnaði grønu skótarnar í Vági.

Ofta varð farið, summarkvöld, í hagan ella á fjøllini, tá varð bál kyndað, og altíð sungu vit tann sorgblíða sangin:

Sá kom den tid vi
længtes mod,
om bælets stille gløder,
og her i ilden for vor fod
vi svundne dage møder...

Eitt kvöldi var tað ein, sum hevði ein litlan bát í hondini, sum hann óivað ætlaði at fara at sigla við í onkrari á. Knappliga tveitti hann bátið á báli. Vit hildu tað vera stuttligt, men Thulesen sá nakað symbolskt í hesum. Og hann tosaði við okkum.

Fyrst um tað, sum søgan sigur um landnámsmenn, og helst hevur tað í hesum føri verið Spaniumenn, tá teir í 15. öld tóku land í Amerika, at teir brendu skip sini, fá teir vóru komnir í land, fyrri ikki at freistast at rýma aftur. Liv hins einstaka av okkum sum ungir vóru tá, segði Thulesen, var at samanbera við eina tilika landnámsferð. Í ungum árum var hvør nýggjur dagur ókent land. Høvdu vit sett okkum eitt mál og tyktust avbjóðingarnar okkum ov stórar, so máttu vit heldur brenna skip okkara, tí so var tað bara leiðin fram.

Tá slíkt rennur einum í huga aftur nú, so nógv ár eru umliðin, so dugir ein at siggja, at tað var tann vakri, poetiski hátturin, hetta varð sagt á, sum festi seg í tað gamla sinni. Nú, 35 til 40 ár seinni, er tað kanska onkur, sum hetta lesur og annars minnst lötuna, sum má ásanna, at tað fekk forløgstungur avleiðingar at ein ikki, tá avbjóðingarnar vóru harðastar og ágangurin størstur, brendi skipini.

Danski gudfrøðingurin Ole Jensen, professari, hevur skrivað bók: »I vækstens vold«, sum nágreiniliga víðger tað aktuella evni í dag, lutfall okkara til náttúruna, og sum eisini visir á tann ognarmentalitet yvirfyri náttúruni, sum ræður í okkum.

Fyri at geva eina mynd av, hvussu fatan okkara av náttúruni eigur at vera,

»...hevur tú eina humanistiska lívs-
áskoðan og strembar eftir livsdygd
heldur enn materialismu, leitar tú
aftur til tey árin, tá alt kendist sum
eitt samljóð, menniskja og náttúra,
livsháttur og hugsunarhátt...«

umrøður hann tilkar einfaldar mentanir sum indí-
anaranna og eskimoar-
anna, har tað var og enn
er, í tann mun materialist-
iska mentanin í vestur-
heimi ikki hevur oyðilagt
mentan teirra, fullkomið
samljóð millum menniskju
og náttúru. Náttúran
hevði alt tað teim tørvði.
Men ikki varð tikið meir
enn tað, teim tørvði til
dagin.

Vit eiga at vita, at tað
er annað til í náttúruni
enn menniskja, og tað
sum menniskja hevur
skapað, nakað sum er
okkum ókunnugt, og sum
eigur at vekja okkara
undran.

Tilveran, ið hevur givið
okkum lívið, og sum hev-
ur givið náttúruni allar
sinar margfaldu hættir av
lívi, henda tilveran er
størri en menniskjan
sjálv, gerðir tess, samfel-
ag tess.

Orð sum hesi eru kanska
háfløyd, kenslulødd, men
neyðug í okkara hold-
bundna heimi.

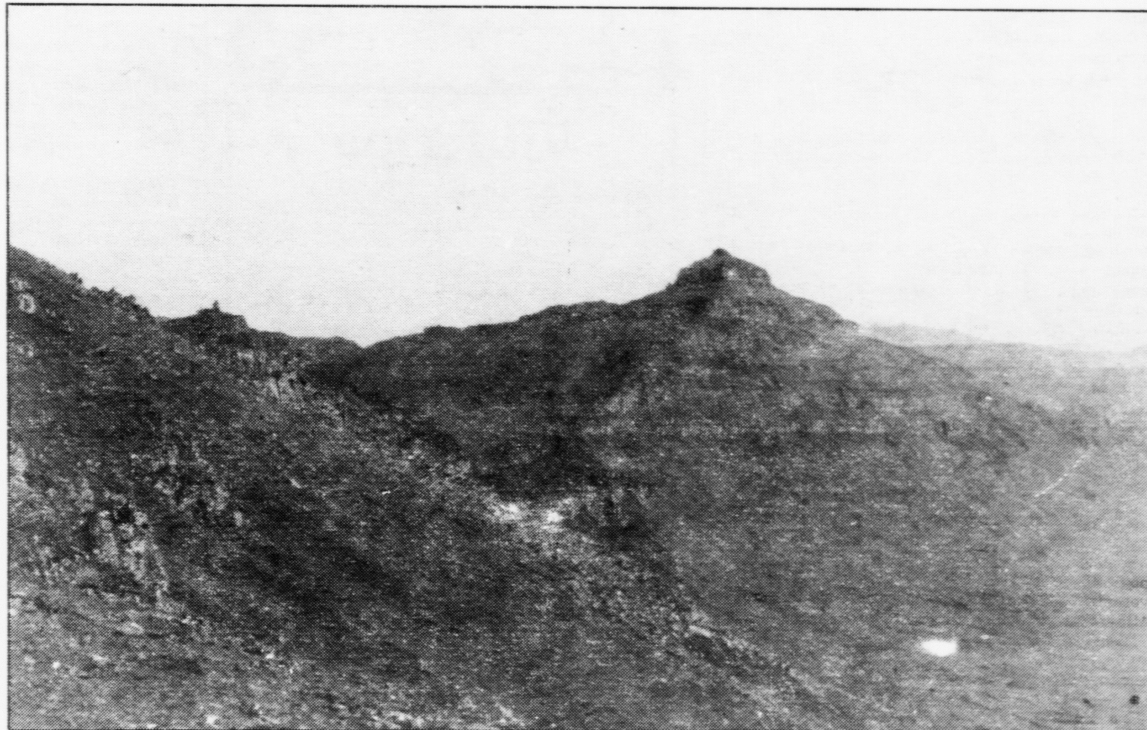
Eg fari at gera enda á
hesi kaleidiskopisku ferð

mini gjøgnum hugaheim-
in. Eg ligg í vøllinum við
Bessavatn, brennandi sól
og stilli, bert fuglaljóð.
Men so hoyrist við eitt
mannamál, tað eru hov-
bingar, sum eru í hagan-
um og hyggja eftir seyði,
og lótu seinni hoyrist
ræðuligt oljóð: tað er ein
borimaskina, sum fer í
gongd uppi á Hvannafelli,
har vágbingar stíka mill-
um hagapartarnar.

Sólin er nú gingin væl
vesturá, og eftir ein lang-
an ógloymandi dag her við
vøtnini, fari eg til gongu
suður gjøgnum hagan.
Royndi at finna nøkur
likkuegg, fann rúgvu av
reiðrum, men øll tøm — so
hesi eggini eru væl um-
tókt. Aðrenn Borgar-
knappur fer afturundir,
liti eg afturum bak. Ein
skyldmaður yrkti einaferð
soleiðis:

Á Borgarknappi stóð eg,
lái so syrgin kvað,
reyð sókkur sólin í havið,
signar farandi dag.

N. J. Nolsøe

Borgarknappur